

Gyomnövények az ültetvényeinkben

HAZAI SZŐLŐÜLTETVÉNYEINK NAGY RÉSZÉRE JELLEMZŐ, HOGY A TELEPÍTÉST KÖVETŐ ÉVEKBEN A TULAJDONOSOK MEGTARTJÁK A TERMÉSZETES ÁLLAPOTOKAT ÉS HAGYJÁK VISSZAGYOMOSODNI A TERÜLETET. A TERMESZTÉSTECHNOLÓGIÁT AZONBAN ÉRDEMES ÁTÉRTÉKELNI EGYRÉSZT A TALAJVÉDELMI, MÁSRÉSZT ÖKOLÓGIAI SZEMPONTOK MIATT. TÉVES AZ A KORÁBBI NÉZET, HOGY MINDEN SZŐLŐÜLTETVÉNYBEN TALÁLHATÓ GYOMNÖVÉNY KÁROS.

DR. NÉMETH KRISZTINA

Számos megfigyelés és tapasztalat igazolja, hogy a jól összeállított talajtakaró növényzet nemcsak a talajt védi az eróziótól, hanem a gyomnövények gyökérzete képes lazítani a talajt, a lehengerezett vagy bedolgozott szerves anyag kedvező a tápanyagháztartás számára, azonkívül bizonyos gyomnövényfajok hasznos élő szervezeteknek nyújtanak élőhelyet, alternatív táplálék-

forrást. Ahhoz, hogy mindezen kedvező hatásokat élvezni tudjuk, ismernünk kell a területen lévő gyomfajokat, azok előnyeit és hátrányait, hasznosságukat.

Korábban végzett felméréseink alapján szőlőültetvényeink leggyakoribb gyomnövénye a szép nyírt gyepek képét mutató, de a kultúrnövény számára veszélyes és konkurens faj, a tarackbúza

Az apró szulák mélyen gyökerező évelő gyom, gyakori az ültetvényekben

(*Elymus repens*). A szőlőültetvények sorközeiben előforduló gyomfajok listája nagymértékben függ a technológiától, a sorközök művelésétől. Abban az esetben, amikor a terület sorközein állandó talajművelés van, vagy forgatják a soraljat, a sorközt, felszaporodnak bizonyos magról kelő egyéves gyomfajok. Ezek megfelelő gyomszabályozással

Többféle pillangós növény is kerüljön a takarónövény-magkeverékbe

Milyen célt szolgál az optimális takarónövény?

- javítja a talajszerkezetet és annak porozitását intenzív gépesítés ellenére is,
- megakadályozza a talaj tömörödését, így jobb lesz a szőlő gyökérzetének eloszlása a talajban,
- kevesebb mechanikai művelést igényel a terület, így minimalizálható a tőkék és a gyökerek károsodása,
- csökken a tápanyag-lemosódás,
- télen nincs vízfolyás, a csapadék jobban beszivárog, kisebb a talaj víztartalmának ingadozása,
- méhlegelő és élőhely a hasznos szervezetek számára

könnyen kezelhetők, veszélyt csak akkor jelentenek, ha magot hoznak. Ilyen például a kakasláb-fű (*Echinochloa crus-galli*), a szőrös disznóparéj (*Amaranthus retroflexus*), vagy a fehér libatop (*Chenopodium album*). Jelentős mennyiségben ugyancsak a művelt területeken felszaporodó gyomfajok közé tartozik a leggyakrabban a sorok alatt található apró szulák (*Convolvulus arvensis*), a gólyaorr (*Geranium sp.*), valamint a mezei aszat (*Cirsium arvense*). Amennyiben a gyomok eltávolításánál a vegyszeres gyomirtás kerül előtérbe, úgy számolni kell néhány gyomfaj felszaporodásával, ugyanis a rendszeres vegyszerhasználat következtében a gyomnövényeknél rezisztencia alakulhat ki a gyomirtó szerrel szemben. Itt említhető a mezei zsurló (*Equisetum arvense*), a talaj elsavanyodásának egyik jelzőnövénye, amelynek a megjelenése a tartós gyomirtószer-használattal kapcsolható össze.

A sorközi növényflóra ismertetésével együtt kell említeni a hasznos élő szervezetek felszaporításának lehetőségét is. Megfelelő takarónövény esetén optimális élőhelyet nyújthatunk ezeknek a szervezeteknek, melyek felszaporodása csökkent

SZŐLŐTERMESZTÉS

a vegyszeres kezelések számát. Kiemelendő, hogy nemcsak a hasznos élő szervezetek számára van pozitív hatással, hanem a talaj minőségére is, ugyanis jelentősen javul a talajélet.

Jól összeválogatott sorköztakaró növényzettel könnyebb lehet a növényvédelem is

A takarónövényzet megválasztásánál figyelembe kell venni az ültetvény elhelyezkedését, talajtípusát, csapadékviszonyait, és ismerni kell az eredeti gyomflóra összetételét is.

Előzetes felmérések alapján akár egyedüli talajtakaróként is használható faj, a pirók ujjasmuhar (*Digitaria sanguinalis*), mint allelopátiával rendelkező, de konkurenciát nem mutató gyomnövény, vagy a természetett szántóföldi kultúrnövény, a rozs (*Secalea cereale*). Ettől függetlenül azonban, ha mód nyílik rá, ne gyomnövényre alapozzuk a technológiát, inkább magkeverékekben gondolkodjunk.

Az optimális keverék az alábbi fajokat tartalmazza: baltacim (*Onobrychis viciifolia*), bíborhere (*Trifolium carnatum*), komlós lucerna (*Medicago lupulina*), fehérhere (*Trifolium repens*), pannon bükköny (*Vicia pannonica*), pohánka

(*Fagopyrum esculentum*), mézontófű (*Phacelia tanacetifolia*), fehér mustár (*Sinapis alba*). A kiválasztott fajok jól alkalmazkodtak a hazai körülményekhez, de ettől eltekintve érdemes ismerni a terület talaj- és csapadékviszonyait, a keverék ugyanis variálható az adott ültetvény igényeihez igazodva.

A vetett sorközt általában a virágzásig érintetlenül hagyjuk, majd hengerrel megroppantjuk, hogy ne nőjön bele a fürtzónába. A szár megtörésével a fajok képesek magot hozni, így a következő évben tökéletesen felújulnak, újratetik magukat, vagy az évelők újrasarjadnak. A takarónövény vetését minden második sorban célszerű elvégezni, és addig fenntartani, amíg megtartja gyomelnyomó képességét.

Az egynyári kakaslábfű nem okoz komoly problémát, ha nem hagyjuk, hogy magot hozzon

Előnye az így művelt sorközöknek a kedvező talajállapot, a javasolt fajok ugyanis jó talajdrénező gyökeret fejlesztenek, átjárhatóbbá teszik a talajszelvényt mind a levegő, mind a csapadékvíz számára, ezáltal javítják a kultúrnövény tápanyagfelvételét is. További pozitív eredmény, hogy a sorközi növényzet, szemben egy művelt (konvencionális) területtel, élénkebb talajéletet eredményez, valamint a „zöldítés” képes tompítani a szélsőséges klimatikus hatásokat.